

sopotnja

Ostanite
doma!

Sopotja

glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
marec 2020, številka 1, letnik 9
ISSN 1848-4360
Reka, marec 2020

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Darko Mohar, Boris Rejec,
Zvonimir Stipetić, Vitomir Vitaz, Marjana
Mirković, Milan Grlica, Vasja Simonič
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Rijeka

Izdajateljji:

Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
slovenskidom@bazovica.hr
zanj: Zvonimir Stipetić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonič

Urednica:

Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Jasmina Vajda Vrhunec
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Vesna Rožman
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu

Primorsko-goranska županija

Mesto Reka

Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem

Podpinjol 43, 51000 Rijeka

zveza@slovinci.hr

za: Barbara Riman

Slovenski dom KPD Bazovica

tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977

slovenskidom@bazovica.hr

iz vsebine

Uvodnik 3

Iz Zveze slovenskih
društev na Hrvaškem 4

Iz društva 9

Literarni kotichek 20

Si-T 19

Pogled z onkraj Snežnika 22

Srečanja 23

Foto kotichek 24

Veleposlaništvo RS v RH

Alagovićeva 30, 10 000 Zagreb, RH

Veleposlanik: Vojislav Šuc

tel.: +385 1 63 11 014, +385 1 63 11 015

faks: +385 1 46 80 387

el. pošta: vzg@gov.si

spletna stran: <http://sloembassy.zagreb@gov.si>

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen

kontakt z dežurnim diplomatom:

tel.: +385 98 462 666

Generalni konzulat RS, Split

Častni konzul Branko Roglič

tel./faks: +385 21 389 224

el. pošta:

generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr

EGON: MOŽAKAR

ODLOČNA ŽENA
OSTAJA V OZADJU
SVOJEGA

MOŽAKARJA

Čas priprave te številke Sopotij in naša življenja nasploh je močno zaznamoval in še korenito spreminja koronavirus. V teh kriznih in negotovih razmerah so med drugim zaprta tudi vrata društev. Zaustavljena je njihova dejavnost, odpovedane so vse prireditve in srečanja. Do kdaj, ne ve nihče.

Vsebina te številke, nastala v zadnjih mesecih, najprej spremlja delovanje Zveze slovenskih društev, predloge in pobude vodstva na najvišjih ravneh v Sloveniji in Hrvaškem, predvsem kar zadeva ohranitev jezika in krepitev položaja naše skupnosti ter pobude za najmlajše. Sedež krovne organizacije je obiskal veleposlanik Republike Slovenije (RS) v Republiki Hrvaški (RH) Vojislav Šuc in tudi v prihodnje napovedal vso podporo, njena predsednica Barbara Riman pa se je v okviru prizadevanj za širitev dejavnosti na področje gospodarstva sešla tudi z rojaki v Avstriji in med drugim nadaljevala pobude za uvedbo slovenskega vrtca na Reki.

Rubrika Iz društva omenja udeležbo tajnice KPD Bazovica na seminarju v organizaciji Sveta za narodne manjšine RH v Zagrebu, mešani pevski zbor (MePZ) pa je imel poleg decembrskega, božično in novoletno obarvanega nastopa v društvu tudi gostovanji na Grobniku in v Zadru, na domačem odru pa je društvo gostilo nastopajoče iz reške Skupnosti Črnogorcev in ob kulturnem prazniku znova tudi z Bistriškega. Fotografska skupina se je vključila v humanitarni projekt v Crikvenici, mladinska je znova pripravila miklavževanje, skupina za raziskovanje slovenskega kulturnega izročila (SRSKI) je z obiskom razveselila varovance v domu upokojujencev na reški Kantridi, v okviru odprtja programa Reka, evropska prestolnica kulture (EPK) 2020 pa je med drugim potekal tudi koncert rock glasbe, na katerem so sodelovali tudi člani KPD Bazovica. Planinska skupina je pripravila vrsto izletov in obiskala predbožični Salzburg ter organizirala tudi predavanja o Kilimandžaru, soških poteh miru in nevarnostih v gorah ter pregled dejavnosti v letu 2018. Dramska skupina je požela uspeh tudi s prvim nastopom v Sloveniji in novo uprizoritvijo na domačem odru. Pesem za Literarni kotiček je znova prispevala neutrudna ustvarjalka Marija Šenk, rubrika Si-T pa poleg dejavnosti Sveta za narodne manjšine RH omenja še glasbeni večer "frajtonarie" v goranski vasi Plešče. V rubriki Pogled z onkraj Snežnika se je Dragica Jaksetič ozrla na aktualne krizne razmere, rubrika Srečanja pa predstavlja dolgoletnega člana KPD Bazovica Bojana Grlico, ustvarjalca karikatur v Sopotjih, ki med drugim poudarja pomen druženja v društvu. Ravno temu se moramo na žalost zdaj odreči, zato je dejavnost društev do nadaljnjega zaprta za javnost in omejena na najnujnejše, aktualne informacije pa bodo objavljene na spletni in Facebook strani KPD Bazovica in Zveze slovenskih društev.

Spoštujte navodila pristojnih služb, varujte sebe in zdravje vseh sodržavljanov!

Uredništvo

Uvodnik

foto: Mario Beganović

26. november, Slovenski dom KPD Bazovica

Obisk slovenskega veleposlanika na Hrvaškem

Koristno srečanje, foto: Marjana Mirković

Novi veleposlanik Republike Slovenije (RS) v Republiki Hrvaški (RH) Vojislav Šuc se je po nastopnem obisku na Reki in v Primorsko-goranski županiji (PGŽ) srečal tudi z vodstvom Zveze slovenskih društev na Hrvaškem in Slovenskega doma KPD Bazovica ter svetov slovenske narodne manjšine na mestni in županijski ravni, navzoča pa je bila tudi skupina rojakov, aktivnih v teh organizacijah.

Veleposlanik je srečanje z najvišjimi predstavniki Mesta Reka in PGŽ ocenil kot koristno in poudaril, da se nekatera odprta vprašanja med državama ne vplivajo na sicer dobro in vsestransko

sodelovanje med sosednjima narodoma, niti na slovensko skupnost na Hrvaškem. Predsednica krovne organizacije Barbara Riman je na kratko predstavila delovanje društev in položaj slovenske skupnosti na Hrvaškem ter opozorila na nekatere težave, predvsem na prezrtost v medijih in nasploh v RS ter na pomanjkanje kadrov pri uresničevanju možnosti za uvedbo slovenskega jezika po modelu C v osnovne in srednje šole na Hrvaškem. Pri tem je izrazila tudi upanje na nadaljnje dobro sodelovanje z veleposlaništvom na tem in drugih področjih ter se Vojislavu Šucu najlepše zahvalila za napovedano pomoč in obljubo, da "vrata veleposlaništva tudi v prihodnje ostajajo odprta za vse pobude slovenske skupnosti". ■ Marjana Mirković

29.-30. november, Botel Marina, Slovenski dom KPD Bazovica

Uvedba slovenščine v šole na Hrvaškem, delavnica

Za slovenščino na vseh ravneh, foto: Marjana Mirković

Vodstvo Zveze slovenskih društev je na delavnico o uvedbi slovenščine po modelu C v osnovne (OŠ) in srednje šole na Hrvaškem povabilo vse slovenske organizacije – društva in svete ter predstavnike slovenske narodne manjšine (SNM), pa tudi učiteljice. Vodila jo je predsednica krovne organizacije Barbara Riman, soorganizator dogodka pa je bila podpredsednica Jasmina Dlačić. Delavnice so se udeležili vodilni člani društev in svetov Zvonimir Stipetić (KPD Bazovica), Vasja Simonič (SKD Snežnik, Lovran in Svet SNM PGŽ), Cveto Šušmelj, Nadežda Eterović in Ana Šušmelj (SKD Triglav, Split in Svet SNM Splitsko-dalmatinske županije), Damijan Malnar (SKD Gorski kotar in Svet SNM Mesta Čabar), Boris Grželj (KD Lipa, Buzet), Miriam Pran (SKD Oljka, Poreč), Silva Šutar Vujičić (Društvo Slovencev, Labin), Boris Rejec (Svet SNM Mesto Reka), Robert Bavčar in Alenka Stanić (Svet SNM Občine Matulji), predstavnika SNM Janez Jankovič (Karlovška županija) in Nika Stock (Mesto Opatija) ter učiteljica Vida Srdoč. Navzoča je bila tudi Mihela Pauman Budanović, nova mlada moč slovenske skupnosti na Hrvaškem. Sodelujoči na delavnici so pohvalili prvo takšno srečanje in temo ter se seznanili z vsemi koraki za uvedbo slovenščine. Učenje jezika prinaša veliko prednosti potomcem slovenskega rodu in vsem, zainteresiranim za jezik sosednje države, s katero je obmejno prebivalstvo tako ali drugače že leta močno povezano. Žal

je velika težava za uresničevanje več teh pobud pomanjkanje učiteljskega kadra, na določene pasti pri poučevanju ter pomanjkanje politične volje in nenaklonjenost okolja pa je opozorila Vida Srdoč in kot primer navedla Pulj.

Barbara Riman je navzoče med drugim seznanila tudi z možnostjo uvedbe slovenščine v predšolske ustanove oziroma organizacijo celodnevne programa v slovenščini. Na pomen tega, da brez podpore lokalnih oblasti na Hrvaškem ni pričakovati uspeha, je posebej opozoril tudi Robert Bavčar in enako kot več drugih sodelujočih v tej smeri napovedal nove pobude. Te pa bodo zaživele predvsem ob nujni pomoči Slovenije, je izpostavil Vasja Simonič in kot primer navedel dolgoletno in sistematično pomoč Italije svoji manjšini na Hrvaškem. Poudarjeno je še, da bi veljalo vzpostaviti vertikalo v izobraževanju, in sicer od predšolske do visokošolske ravni, ob hkratni zagotovitvi vseh možnosti za pridobitev in ohranitev kadrov ter načrtovati štipendiranje.

Barbara Riman je navzoče seznanila tudi s tem, da je INV prevzel organizacijo izobraževalnih seminarjev za učiteljice in učitelje slovenščine na Hrvaškem ter da bo krovna organizacija svoje delovanje usmerila tudi na področje gospodarstva, pri čemer bo eden izmed prvih korakov sodelovanje v projektu M. A. J. – Mreži (mladi) Alpe Jadran. ■ Marjana Mirković

4. december, Cankarjev dom, Ljubljana

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS)

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je slovesno obeležil 25. obletnico svojega delovanja. Njegova ustanovitev (uradni datum jubilejnega delovanja je bil 26. oktober) je postavila temelj za razvoj posebnega državnega organa, v celoti namenjenega skrbi za slovenske rojake zunaj meja RS, opredeljeni s 5. členom Ustave RS. Sprva v sestavi znotraj zunanjega ministrstva s šestimi zaposlenimi se je ta urad sčasoma preoblikoval v samostojno vladno službo s sedemnajstimi zaposlenimi (2018) in od leta 2008 z ministrom kot predstojnikom. Prek javnih razpisov zagotavlja finančno pomoč RS za dejavnost slovenskih skupnosti v sosednjih državah in po svetu, z njihovimi organizacijami vzdržuje stalne stike ter spodbuja povezovanje in sodelovanje z državo matične kulture, organizira različna srečanja ter spremlja in usklajuje dejavnosti pristojnih ministrstev na tem področju.

Slavnostni govorniki so bili minister, pri-

stojen za Slovence v zamejstvu in po svetu, Peter Jožef Česnik ter državna sekretarka in višji sekretar USZS-ja Olga Belec in Rudi Merljak.

Vabilu na slovesnost so se poleg nekdanjih najvišjih predstavnikov tega urada odzvali številni gosti ter vodilni člani slovenskih krovnih in drugih organizacij, med njimi predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Barbara Riman ter predsednik Slovenskega doma iz Zagreba Darko Šonc, predsednik SKD Snežnik iz Lovrana Vasja Simonič in podpredsednica SKD Nagelj iz Varaždina Barbara Antolič Vupora. Več na: www.gov.si | Marjana Mirković

Minister Peter Jožef Česnik, foto: www.gov.si

5.-6. december, Reka, Umag

Muca Copatarica

Med prednostnimi nalogami krovne organizacije je skrb za jezik, predvsem med najmlajšimi. Z željo približati jim jezik na zanimiv način in v dneh vselega decembra je Barbara Riman med drugim (sama namreč pogosto v vrtcu bere in predstavlja slovenske slikanice) organizirala uprizoritev lutkovne predstave Muca Copatarica, navdahnjene po priljubljeni slikanici pisateljice Ele Peroci in izvedbi predsednice SKD Lipa iz Dubrovnika Tanje Baletić Cizej. Na srečo se je večdnevna stavka v šolah tiste dni končala in Tanja Baletić Cizej je s predstavo gostovala na Reki in dan pozneje v Umagu.

Tanja Baletić Cizej je že prvega dne znova navdušila najmlajše, najprej v vrtcu Mistral na Vežici, in zatem učence OŠ Kozala ter tudi vse vzgojiteljice in učiteljice, po uspešnem nastopu polne pohval in zahval tudi pobudnici dogodka Barbari Riman, tokrat še v vlogi matere treh sinov, dveh vrtičkarjev in drugošolca, ki na OŠ Kozala obiskuje pouk slovenščine po modelu C. Predstava Muca Copatarica, izvedena v slovensko-hrvaški verziji, pa

je bila namenjena vsem in ne le tem učencem, in kot je poudarila Barbara Riman, je bila to pomembna promocija slovenske kulture in jezika zunaj društev.

Tanja Baletić Cizej je ob gostovanju na Reki med drugim povedala, da z gostovanji povezuje slovenska društva na Hrvaškem, ker živi v Dubrovniku, pa pogosto nastopa tudi za turiste iz Slovenije. Za seboj ima izvedbe več del, med njimi je tudi Čistilka Marija, za katero je prejela dovoljenje za izvedbo od avtorja Toneta Partljiča. Po zelo uspešni Muci Copatarici na Reki pričakujejo, da bo v prihodnje znova gostovala in predstavila tudi uprizoritev slikanice Kdo je napravil Vidku srajčico, v kateri bo sodelovala tudi njena dvanajstletna hčerka Eva.

| Marjana Mirković

Tanja Baletić Cizej s hčerko Evo, foto: Marjana Mirković

10. december, Dvorana Ivana Mažuranića, parlament RH, Zagreb

Seminar o uresničevanju OKVNM

Na dan človekovih pravic je v hrvaškem saboru potekal seminar o uresničevanju pravic iz Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin (OKVNM), enega izmed dokumentov Sveta Evrope.

Seminar je organiziral Urad vlade RH za človekove pravice in pravice narodnih manjšin, ki ga vodi Alen Tahiri. Uvodoma so navzoče poleg njega nagovorili še predsednik Sveta za narodne manjšine RH Aleksandar Tolnauer, dr. Antonija Petričusić z zagrebške pravne fakultete, podpredsednik hrvaškega sabora dr. Furio Radin in predsednik saborskega Odbora za človekove pravice in pravice narodnih manjšin dr. Milorad Pupovac. V nadaljevanju so spregovorili predstavniki več teles državne uprave RH, ki sodelujejo v pripravi poročil o uresničevanju OKVNM, program pa je sklenila razprava. Vanjo je na kratko posegla tudi predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Barbara Riman in se kritično ozrla na aktualno družbeno ozračje na Hrvaškem in odnos do manjšin. Kot drobno zanimivost velja dodati, da je bila slovenska skupnost tudi tokrat nekoliko prezrta, pri naštevanju manjšin jo je pozabil omeniti dr. Milorad Pupovac. ■ Marjana Mirković

Poslopje parlamenta RH, foto: www.sabor.hr

12. december 2019, 23. januar 2020, Državni zbor (DZ) RS, Ljubljana

Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Na dnevnem redu 9. seje je bil govor o vključenosti tematike o slovenski skupnosti zunaj meja RS v izobraževalne programe osnovnih in srednjih šol v RS. Sprejeli so priporočilo vladi o aktivnem pristopu v tej smeri in upoštevanje dosežkov omenjene slovenske skupnosti pri prenovi učnih načrtov v prihodnje ter priporočilo pristojnemu ministrstvu, da za učitelje osnovnih in srednjih šol pripravi dodatna izobraževanja za večjo ozaveščenost o tematikah slovenske skupnosti zunaj meja RS.

Vabilu na sejo se je odzvala tudi predsednica Zveze slovenskih društev Barbara Riman in med drugim opozorila na aktualna vprašanja, predvsem kar zadeva ohranitev slovenskega jezika na Hrvaškem.

Barbara Riman se je udeležila tudi naslednje, desete seje, ki je potekala 23. januarja in je bila namenjena pregledu realizacije sklepov te komisije v obdobju od junija 2018 do decembra 2019.

Na seji je med drugim Angelika Mlinar, ki vodi Službo Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, opozorila na povezovalni pomen slovenske narodne skupnosti v čezmejnih programih na vseh treh (!) mejah in poudarila, da so ti *po analizi*

Evropske komisije v zgornji tretjini vodilnih programov po kriteriju črpanja sredstev. Proces programiranja za naslednje obdobje se je lani začel v okviru cilja naložbe za rast in delovna mesta kot cilj 1 ter v okviru čezmejnih programov z vsemi sosednjimi državami kot cilj 2. V okviru programa za Hrvaško pa je lanskega septembra z delom začela tudi ta delovna skupina.

Pomen čezmejnega sodelovanja je poudarila tudi predsednica Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ene izmed krovnih organizacij v Italiji, Ksenija Dobrila. Opozorila je tudi na nujnost strateškega načrta RS in predlagala komisiji, da bi po eno sejo posvetila vsaki narodni skupnosti, ta pa naj bi pred tem posredovala svoj razvojni načrt in evidentirala področja, ki potrebujejo podporo RS, pri čemer je kot prednostni navedla vprašanja šolstva in mladih.

Njen predlog je v celoti podprla tudi Barbara Riman in menila, da bi to prispevalo k spoznavanju posebnosti vsake izmed skupnosti in spodbudilo določitev teh strategij, tudi za Hrvaško, ki je v pripravi. Poudarila pa je tudi pomen sprejetja strategije s strani RS, saj bi to prispevalo k boljši organizaciji Slovencev zunaj meja RS. Več na: www.dz-rs.si

■ Marjana Mirković

Poslopje parlamenta RS, foto: www.dz-rs.si

17. december, Slovenska gospodarska zveza (SGZ), Celovec

M. A. J. 2020

Projekt M. A. J. se bo kot soorganizatorica letos pridružila tudi Zveza Slovencev na Hrvaškem. V okviru priprav na srečanje M. A. J. 2020 je predsednica krovne organizacije Barbara Riman obiskala Celovec in se sešla s predstavniki SGZ in podpredsednikom Felixom Wieserjem. Med obiskom si je ogledala tudi Slovensko študijsko knjižnico in Mladinski dom v Celovcu ter ob tej priložnosti s sogovorniki spregovorila tudi o drugih možnostih sodelovanja. Obe strani sta

poudarili pomen izmenjave izkušenj in primerov dobre prakse ter sodelovanja med manjšinskimi organizacijami nasploh. Več na: <https://volksgruppen.orf.at> | Marjana Mirković

Barbara Riman (v sredini) s predstavniki organizacije SGZ, foto: <https://volksgruppen.orf.at>

13. januar, Vlada RS, Ljubljana

Srečanje s predstavniki gospodarskih organizacij rojakov iz sosednjih držav

Predsednik Vlade RS Marjan Šarec je na pobudo štirih gospodarskih organizacij slovenskih narodnih skupnosti v Avstriji, Italiji, na Madžarskem in Hrvaškem sprejel predstavnike SGZ iz Celovca, Slovenskega gospodarskega združenja iz Trsta, Razvojne agencije Slovenska krajina iz Monoštra ter društva za razvoj civilne družbe EU korak z Reke in Zveze slovenskih društev na Hrvaškem.

Na srečanju so predsedniku vlade predstavili svoje delovanje, beseda pa je tekla tudi o možnostih sodelovanja v prihodnje.

Srečanja so se iz Hrvaške udeležile vodilni članici društva EU korak Natali Iskra in Marijana Košuta Banković ter predsednica Zveze slovenskih društev Barbara Riman. | Marjana Mirković

Krepiti tudi sodelovanje na področju gospodarstva, foto: www.gov.si

3. februar, USZS, Ljubljana

Medresorska gospodarska komisija

V Ljubljani je zasedala medresorska gospodarska komisija, katere nalogi sta usmerjanje delovanja vseh subjektov gospodarskega delovanja v Sloveniji in sosednjih državah ter obveščanje Vlade RS o izvedenih dejavnostih in uspehih. Koordinator Medresorske gospodarske komisije je Rober Kojc (USZS).

Predhodno je bila oblikovana delovna skupina za skupno sodelovanje in uresničevanje zamisli, ki jo sestavljajo člani, navzoči na sestanku: Vladimir Čeligoj, Robert Kojc, Andrea Kovács, Tamas Kovacs, Viktoria Hanzsek, Andrej Šik in Felix Wieser ter Barbara Riman in Saša Kernjak Zubović iz Hrvaške.

Robert Kojc je na seji med drugim poudaril, da je naloga komisije predvsem vključevanje mladih v čezmejne projekte – različne programe in dejavnosti v sosednjih državah Slovenije, od Celovca in Trsta do Reke in Porabja –, kar bi krepilo čezmejno gospodarsko sodelovanje mladih.

Med predlogi sta tudi sodelovanje z uspešnimi malimi in srednje velikimi podjetji ter vključevanje Slovenske izvozne in razvojne banke (SID) v čezmejne projekte.

Na seji so določili okvirne termine sestankov medresorske komisije v prihodnje in predlagali, naj ta srečanja večkrat potekajo v eni izmed sosednjih držav Slovenije. Kot je dogovorjeno, bo naslednja seja komisije predvidoma junija na Reki.

| Povzeto po zapisu Saše Kernjak Zubović

Poslopje USZS, foto: www.gov.si

3. februar, USZS, Ljubljana

M. A. J. 2020, delovna skupina

V okviru priprav na letošnje srečanje M.A.J. 2020 je v Ljubljani potekal sestanek delovne skupine. Navzoči člani (Andrea Kovács, Tamas Kovacs, Viktoria Hanzsek, Andrej Šik in Felix Wieser ter Barbara Riman in Saša Kernjak Zubović iz Hrvaške) so se dogovorili, da bodo tudi letos organizirali tri srečanja.

Prvo srečanje bo predvidoma potekalo 27.–28. marca v Pliberku v Avstriji, kjer bodo mladi predstavili rezultate sodelovanja v regiji in tudi dosedanjih aktivnosti, predvsem jezikovne kompetence in čezmejno gledališče. Drugo srečanje je načrtovano na Reki sredi septembra. Osrednja tema bo jezik soseda in njegova uporabnost na trgu dela, poleg delavnice pa bosta organizirana tudi predavanja na Ekonomski fakulteti na Reki in družbeno aktivno delo s prostovoljno dejavnostjo pri urejanju zelenic pri vrtcu ali šoli, kjer poteka pouk slovenščine po modelu C. Tretje srečanje je predvideno oktobra v Trstu, in sicer v sodelovanju s Trgovsko akademijo in povezovanjem s predavatelji na tamkajšnjih slovenskih šolah.

▮ Povzeto po zapisu Saše Kernjak Zubović

5. februar, Mesto Reka, Reka

Oddelek za vzgojo in šolstvo

V okviru prizadevanja za vzpostavitev celodnevne slovenskega vrtca na Reki in po več neuspešnih začetkih je naposled (znova) potekalo srečanje z vodstvom mestnega oddelka za vzgojo in šolstvo na Reki.

Pobudi predsednice Zveze slovenskih društev Barbare Riman se je tokrat hitro odzvala vodja tega oddelka Sanda Sušanj. Pazljivo je prisluhnila navedbam Barbare Riman in predstavitvi dosedanjih prizadevanj. Sanda Sušanj je obljubila vso podporo projektu ter napovedala preverjanje zanimanja med starši in vzgojiteljicami ter soglašala s pomembno vlogo dvo- in večjezičnosti za razvoj otrok. ▮ Marjana Mirković

Sanda Sušanj, foto: www.rijeka.hr

21. februar, Mestna knjižnica, Poreč

Slovenska društva na Hrvaškem 1886–1991

V prostorih poreške mestne knjižnice in v sodelovanju s SKD Oljka je potekala prva predstavitev obsežne publikacije avtorice dr. Barbare Riman o slovenskih društvih na Hrvaškem v obdobju od leta 1886 do leta 1991.

Poleg avtorice sta delo predstavila predsednik SKD Snežnik iz Lovrana in Sveta slovenske narodne manjšine PGŽ Vasja Simonič v imenu založnika ter recenzent in redni profesor na reški filozofski fakulteti dr. Darko Dukovski. Dr. Barbara Riman je med drugim povedala, da je knjiga nastajala od leta 2011,

večino podatkov pa je črpala iz starega hrvaškega in slovenskega tiska ter skupno zabeležila več kot petdeset društev. Ta so sprva nastajala zaradi existenčnih potreb, hkrati pa bila usmerjena tudi k drugim vrednotam, pomembnim v določenih obdobjih, od tistih na področju kulturne, umetnosti, prosvete in narodnostnih vezi do številnih drugih, kot kaže zgodovinski presek njihovih široko razvejanih dejavnosti. Vasja Simonič je poudaril, da gre za pomembno delo, ki na več kot tristo straneh prinaša za slovensko skupnost dragocene, zanimive in nove podatke, ter napovedal, da je v načrtu tudi izdaja v slovenskem prevodu.

Predstavitve so se med drugimi udeležili in avtorici čestitali tudi minister, pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu, Peter Jožef Česnik, poreški župan Loris Peršurič in predsednica SKD Oljka Miriam Pran.

Knjiga Slovenska društva na Hrvaškem 1886–1991 je na vpogled tudi na knjižnih policah KPD Bazovica na Reki.

▮ Marjana Mirković

29. november, Svet za narodne manjšine RH, Zagreb

Izobraževalni seminar

Svet za narodne manjšine RH je za organizacije narodnih manjšin organiziral izobraževalni seminar o interaktivnem načinu letošnjih prijav programov kulturne avtonomije in poročil o porabi letnih prejetih proračunskih sredstev. Poučen je bil v več pogledih, med drugim so predstavili več novih pravil in obveznosti za prijavitelje programov, opozorili na napake, ki se dogajajo pri pisanju prijav in tudi letnih poročil, ter posebej opomnili vse, ki oddajajo prijave z nerealnimi pričakovanji in poročila, ki se ne ujemajo z dejanskim stanjem.

Seminar je bil hkrati dobra priložnost, da se predstavniki mnogih manjšin spoznajo med seboj ter se po srečanju družijo in si izmenjajo izkušnje. Navzoča sta bila tudi predsednik Sveta za narodne manjšine RH in predstojnik strokovne službe Aleksandar Tolnauer ter njegov namestnik Tibor Varga, oba odprta za vsa vpra-

Aleksandar Tolnauer nagovoril udeležence, foto: www.nacionalne-manjine.info

šanja udeležencev seminarja. Menim, da bi takšne seminarje lahko organizirali večkrat, in sicer o različnih temah, saj se je pokazalo, da nekateri udeleženci še vedno ne poznajo osnovnih zadev (kot so izpolnjevanje naloga za potne stroške in podobno). Srečanja so se udeležili tudi predstavniki več slovenskih društev, med njimi predsednik SKD Snežnik iz Lovrana Vasja Simonič in tajnica KPD Bazovica z Reke Sandra Grudenić.

█ Sandra Grudenić

29. november, Grad Grobnik

MePZ KPD Bazovica na prireditvi Grobniška jesen

Po več letih smo se zopet udeležili Grobniške jeseni, ki jo prireja Katedra čakavskega zbora Grobnik. Na prireditvi je naš MePZ nastopil skupaj z zborom KUD Halubjan z Viškova, saj oba vodi maestro Zoran Badjuk.

Po deževnem dnevu smo se pripeljali na Grobnik in zbrali pred prenovljeno sokolsko dvorano, ki so jo uredili v prijeten kamnit prostor z obokanim stropom. Dvorana je zelo akustična in je naša pesem v njej zelo lepo zazvenela.

Naš zbor je zapel šest slovenskih: *Bazovica*, *Podjuna!*, *Kraška jesen*, *Na jezeru*, *V Tamar* in *Mravlja* je v mlin pelala. Viškovski zbor je zapel šest čakavskih pesmi, za konec pa smo skupaj zapeli še štiri: *Nasmijana Mare*, *Sunce na Kvarneru*, *La Montanara* in *Del tebe*.

Poleg obeh zborov sta nastopila tudi čakavska pesnika Zvonko Turak in Ivan Rudanović ter premore popestrila s svojimi verzii. Zvonko Turak je napisal veliko pesmi, ki so bile uglasbljene za festival Melodije Istre in Kvarnerja, tako da smo jih nekaj kar vsi skupaj zapeli, saj so nam dobro znane.

Po nastopu smo se vsi preselili v prostore galerije, se z domačini pogostili in še kakšno zapeli. █ Zvonimir Stipetić

3. december, Športna dvorana, Crikvenica

Da bo Uspeh še uspešnejši!

Fotografska skupina KPD Bazovica je podprla in se vključila v humanitarno akcijo crikveniškega društva za otroke s posebnimi potrebami in osebe z invalidnostjo Uspeh. Dogodek je potekal ob mednarodnem dnevu oseb z invalidnostjo in fotografska skupina je podarila del svojih fotografij s prejšnjih razstav. Z njimi so okrasili športno dvorano in prostore društva Uspeh, kjer je potekal humanitarni koncert za zbiranje sredstev za delovno-terapevtsko delavnico.

Za sodelovanje in darilo se je društvo Uspeh fotografski skupini KPD Bazovica posebej zahvalilo s priložnostno zahvalo. Dobro je delati dobro! █ Mirjana Brumnjak

5. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Miklavževanje

Miklavž znova obiskal malčke v društvu, arhiv KPD Bazovica.

Miklavž je tudi letos imel veliko dela, ker so bili vsi naši Motroci zelo pridni. Veselo miklavževanje so poleg pripovedovalke Anje Moran lepo popestrile mlade članice društva Ahec iz Jasena pri Ilirski Bistrici: Hana Logar, Vita Gombač, Nina Ferlež, Lucija Šajn, Špela Ujčič, Lara Rolih, Neža Primc, Lara Gašperšič in Maja Primc. Imenitno so nam razložile, zakaj medvedki prespijo zimo. S skupnimi močmi smo zatem priklicali Miklavža, ki je prinesel zvrhan koš daril. Po obdarovanju pa je v Slovenskem domu omamno zadišalo po božičnih piškotih, ki so jih otroci pekli in okraševali skupaj s starši in starimi starši. Bili so odlični!

Hvala vsem, ki ste sodelovali in bili v pomoč! | Sandra Grudenič

6. december, Mestna knjižnica, Zadar

KPD Bazovica

Slovensko društvo Lipa iz Zadra vsako leto ob mednarodnem dnevu človekovih pravic za svoje člane in občinstvo pripravi prednovoletno srečanje in kulturni program s pesmijo, besedo in likovnimi dosežki.

SKD Lipa že več let pomladi organizira likovno kolonijo in najo povabi predvsem ustvarjalce iz Slovenije in slovenskih društev na Hrvaškem, nastala dela pa pozneje predstavi na razstavi. Na lanski koloniji je med drugimi denimo sodeloval Marjan Miklavc, ki je pred leti gostoval tudi v KPD Bazovica.

Tokratno prireditev v organizaciji SKD Lipa je popestril tudi MePZ KPD Bazovica, kar nam je bilo v posebno čast. Program je napovedalo odprtje razstave likovnih del, pri čemer smo ob priložnostnem govoru zapeli dve pesmi, zatem pa se preselili v multimedijško dvorano. Kulturni program se je nadaljeval ob naši pesmi in s poezijo zadrskih pesnikov. Ura je hitro minila, polna dvorana pa je nastop pozdravila z navdušenim ploskanjem.

Vsi skupaj smo se zatem ob okreplilu še nekaj časa podružili z rojaki iz Zadra, ki so nam naslednjega dne pripravili voden

ogled mestnega jedra z bogato zgodovino in veliko znamenitostmi. Domov smo se vrnili zadovoljni in znova polni lepih vtisov. | Zvonimir Stipetić

9. december, Dom upokojencev, Reka

Predbožični nastop

Članice SRSKI razveselile varovance in osebje v Domu upokojencev, arhiv skupine.

December v Domu upokojencev (DU) na Kantridi je bogat s prireditvami, tokrat pa se je vabilu rada odzvala tudi skupina KPD Bazovica za ohranjanje slovenskega kulturnega izročila (SRSKI).

Dvorana se je pred nastopom hitro napolnila z radovednimi obrazi upokojencev in zaposlenih. Nastopile smo z našo uprizoritvijo o Butalcih, vlogo napovedovalke pa je prevzela Ksenija Mrkela v slovenski narodni noši in v hrvaščini pojasnjevala dele zgodbe, tako da so nas lahko vsi razumeli. Program je popestril član KPD Bazovica Vlado Kobas s poezijo v čakavščini in slovenščini ter za nastop prejel dolg aplavz. Predstavitve smo obo-

gatile z božičnimi pesmimi ob klavirski spremljavi Glorie Segnan. Kot božične bisere smo nanizale ljudske pesmi in pesmi v hrvaščini, slovenščini, italijanščini in angleščini, tudi v duhu bližnjega leta 2020 in Reke, evropske prestolnice kulture.

V prijetnem pogovoru z vodjo in organizatorico prostočasnih aktivnosti v DU Marino Drozdek, ki je hkrati tudi terapevtka, smo izvedele veliko novosti o življenju v DU, ki je zelo aktivno s petjem, risanjem, ročnimi deli, kot je kvačkanje, in družabnimi igrami, varovanci pa so redni udeleženci tudi na reškem karnevalu. Med njimi se porodijo tudi ljubezni, kar jim daje poseben pogum, jih veseli in notranje bogati, so nam še povedali. ■ SRSKI

14. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Praznični december

Uspesna prizadevanja za pridobitev podmladka v KPD Bazovica se kažejo tudi na odru. Učenje slovenščine je v društvo pripeljalo več otrok, ki radi nastopijo tudi na prireditvah.

Tako so znova obogatili že tradicionalni decembrski veseli večer, posvečen prihajajočemu praznovanju božiča in novega leta.

V vedro razpoloženje so nas na tokratni prireditvi s svojim nastopom uvedli najmlajši, ki v društvu obiskujejo dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture. Vrtičkarje in prvošolčke vodi Andrea Šlosar, osnovnošolce pa Vida Srdoč. Šest izmed njih sta uspešno pripravili za prisrčen nastop, v katerem so zapeli in recitali ter zaigrali na klavir. Občinstvo v polni dvorani, znova premajhni za vse zainteresirane, je nastopajoče nagradilo z dolgim in navdušenim aplavzom. Na odru se je zatem v spletu gorenjskih plesov za-

vrtela folklorna skupina društva, ki jo vodi Nataša Grlica, povezovalc Vitomir Vitaz pa je nato k nastopu povabil MePZ KPD Bazovica, ki ga vodi Zoran Badjuk. Pevke in pevci so predstavili krajši praznično obarvan program s solistko Dragico Rizman in glasbeno spremljavo Vjere Lukšič na klavirju. Tudi repertoar glasbene skupine Mimo ritma s pevko Zdenko Kallan Verbanac je bil v znamenju božičnih in novoletnih praznikov, končal pa se je tudi tokrat s priljubljeno pesmijo Slovenija, od kod lepote tvoje, ki ji je pritegnila tudi večina obiskovalcev v dvorani. Večer se je znova iztekel z veselim druženjem in najboljšimi željami za 2020. ■ Marjana Mirković

Prisrčen nastop najmlajših, foto: Marjana Mirković

17. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Hribi 2018, predavanje in razstava likovne skupine

Planinska skupina (PS) KPD Bazovica ob koncu leta že tradicionalno pripravi "inventuro" svoje dejavnosti v letu poprej. Tokrat so pregledali in se spomnili podvigov v letu 2018, večer pa je popestrila še razstava nove sestave likovne skupine društva.

Pregled PS v letu 2018 je predstavil vodja Darko Mohar. Članice in člani so bili izredno pridni, saj so organizirali ali sodelovali na enaindvajsetih izletih, od tega več dvodnevni in dveh sedemdnevni na območju Dubrovnika in Slavonije. Seveda je PS vzdrževala tudi vezi s prijateljskimi društvi na Reki, v Sloveniji in Italiji ter sodelovala na njihovih občnih zborih ali proslavah obletnic. Pa še marsikaj drugega je bilo narejeno v letu 2018.

Predavanje PS je bilo tudi priložnost za predstavitev dela likovne skupine v novi sestavi pod vodstvom Tihane Karlovič, reške umetnice, rojene leta 1985, ki je v

delo skupine prinesla ogromno pozitivne energije. Tihana je razstavljala na številnih skupnih in samostojnih razstavah ter osvojila za svoje ustvarjanje veliko nagrad. Na razstavi so članice likovne skupine (Slavica Afrič, Liljana Čargonja, Renata Jerkov, Zdenka Kallan Verbanac, Ksenija Mrkela, Nevenka Mudrič Saltović, Gorana Pecirep, Lidija Tuškan Mohar in Maja Žuvele Stipetič) predstavile grafike na temo idrijske čipke v tehniki suhe igle na pleksisteklu in s svojimi kreacijami navdušile številne člane KPD Bazovica in goste. ■ Darko Mohar

Zadovoljstvo po predavanju in odprtju razstave, arhiv Tihane Karlovič.

21.-22. december

Na adventu v evropskem mestu: Salzburg

Še en zanimiv izlet, arhiv Darka Moharja.

Po Ljubljani, Zagrebu in Dunaju so se člani PS lani odločili obiskati adventna dogajanja v Salzburgu, enem izmed najlepših evropskih mest. Znano je predvsem po Wolfgangu Amadeusu Mozartu, ki spada med največje skladatelje osemnajstega stoletja. No, v Salzburgu so se rodili in živeli še nekateri drugi velikani svetovne umetnosti in znanosti: dirigent Herbert von Karajan, fizik Christian Doppler, pisatelj Stefan Zweig, grški kralj Oton I in drugi. Stari del mesta je na seznamu UNESCO kot del svetovne kulturne dediščine pogosto imenovan nemški Rim. Z našo Reko pa Salzburg povezuje zgodba o družini von Trapp. Avstro-ogrski pomorski kapitan Georg von Trapp, eden izmed vojakov prve svetovne vojne z največ odlikovanji, je bil rojen v Zadru, na Reki pa se je poročil z Agatho, mlajšo hčerko Johna Whiteheada, sina izumitelja torpeda Roberta Whiteheada. V zakonu z ženo Agatho se jima je rodilo sedem otrok, s

katerimi sta živela v Pulju. Po ženini smrti se je Georg preselil na posestvo v okolici Salzburga, nadaljevanje pa je možno videti v zelo znanem filmu *Moje pesmi, moje sanje*.

Kljub skoraj nenehnemu deževanju v soboto in delno tudi v nedeljo je bilo bivanje v Salzburgu lepo. Vsak izmed udeležencev izleta je našel kaj zase. Nekateri so se odločili za obisk številnih muzejev, drugi bolj za kulinariko in adventna dogajanja na trgih starega dela mesta. Žal je zaradi dežja in megle odpadel planinski del izleta, saj je bil za soboto predviden vzpon na 640 metrov visok Kapuzinerberg, enega izmed dveh hribov, na katera je mogoč vzpon iz središča mesta.

Nočitev je bila v ličnem mestecu Golling, 28 kilometrov oddaljenem od Salzburga, kar je še dodatno popestrilo izlet.

V nedeljo so se sprehodili skozi Salzburg z vodnikom hrvaških korenin Igorjem Biljanom, od katerega smo izvedeli veliko o zgodovini, posameznih objektih in osebah, značilnih za razvoj Salzburga.

Ob vrnitvi domov so planinci še doživeli zimsko idilo na počivališču pred vhomom v 6,5 km dolg Tauerntunnel, ki povezuje regiji Flachau in Pongau.

Prelepi kraji, ki bi jih veljalo ponovno obiskati. **Darko Mohar**

14. januar, Slovenski dom KPD Bazovica

Kilimandžaro in pleme Masajev, predavanje

Z Marinko Koželj Stepic tokrat v Afriki, osebni arhiv.

Znova nas je obiskala draga in dolgoletna prijateljica KPD Bazovica Marinka Koželj Stepic. Pri prihodu na zimski oddih v Opatijo redno prinese s seboj še kakšnega od njenih številnih potpisnih predavanj, saj je prehodila ves svet. Lani se je odločila za Afriko in obisk plemena Masajev ter vzpon na Kilimandžaro. V svojem zanimivem slogu je številne poslušalce spoznala z Afriko in njenimi posebnimi živalmi ter z življenjem in kulturo plemena Masajev, ki živijo pod najvišjo afriško goro, Kilimandžarom. Osebnost ji vzpon na goro ni uspel zaradi težav z očmi, vseeno pa so navzoči lahko uživali v prekrasni afriški pokrajini in barvah. Upajmo, da bo ob naslednjem obisku spet prinesla posnetke kakšnega zanimivega kotička sveta. **Darko Mohar**

21. januar, Slovenski dom KPD Bazovica

Sledi spominov - poti miru, predavanje

PS KPD Bazovica vsaj enkrat letno obišče območje Soče. Kljub temu je na prostoru te najlepše evropske reke še veliko tega za obiskati in pogledati. PS se je zato z veseljem odzvala vabilu na predavanje, ki ga je pripravil kastavski planinc Dean Jurčič in ga naslovil Sledi spominov – poti miru, s podnaslovom Soča sto let pozneje. Obiskovalce je popeljal v dolino Soče po Poti miru, ki od Alp do Jadrana povezuje sledi spominov na prvo svetovno vojno. Krvava vojna je že zdavnaj minila, številne sledi in grobovi pa so ostali v opomin v nepopisni lepoti pokrajine ob Soči. Predavatelj je občinstvo popeljal skozi šest muzejev na prostem, ki od

Bovca do Tolmina pričajo o grozotah velike vojne, v kateri so se politiki in generali igrali z usodami milijonov ljudi. Naj se ne ponovi nikoli več. | Darko Mohar

Z Deanom Jurčičem po dolini Soče, foto: Darko Mohar

25. januar, Slovenski dom KPD Bazovica

Gostovanje zbora Montenegro

Želimir Novaković

V okviru sodelovanja z reškimi organizacijami narodnih manjšin se je v dvorani KPD Bazovica z glasbenim večerom prvič predstavila Črnogorska skupnost Reke, ki jo vodi Želimir Novaković. Obiskovalce v prepolni dvorani in goste je pozdravil koordinator kulturnih dejavnosti v KPD Bazovica Vitomir Vitaz, za dobrodošlico pa v krajšem nastopu zapel MePZ KPD Bazovica z dirigentom Zoranom Badjukom in solistko Sonjo Ogrinc. Zatem so se predstavili gosti: Nikola Lučič z interpretacijo pesmi Napadi na Črno Goro in MePZ Montenegro, ki ga v zadnjih letih vodi Ljubov Judčenko Košmerl, sicer solistka in članica opernega zbora Hrvaškega narodnega gledališča Ivana pl. Zajca na Reki, kot solist pa se je v

krajšem nastopu predstavil tudi Vinko Stanović. Velja dodati, da v MePZ Montenegro poje več pevk, ki so (bile) članice tudi MePZ KPD Bazovica.

Občinstvo je z velikim zadovoljstvom spremljalo nastop gostov in se ob koncu tudi vključilo v program zbora, ki je bil vsekakor dobrodošla osvežitev repertoarja, običajnega v dvorani KPD Bazovica. Čestitke vodstvu društva in gostom za dogovor in organizacijo lepega in zanimivega kulturnega večera, ki se je več ur nadaljeval s prijetnim druženjem in snovanjem novih morebitnih srečanj. | Marjana Mirković

Vitomir Vitaz in MePZ KPD Bazovica z dirigentom Zoranom Badjukom.

MePZ Montenegro, vse foto: Marjana Mirković

1. februar, Reka, EPK 2020: Luka različnosti

Opera: Old Stars Rock Festival

Reki je bil 24. marca 2016 kot prvemu mestu na Hrvaškem dodeljen naziv evropska prestolnica kulture (EPK) 2020 za program, zasnovan v sklopu treh osrednjih tem – voda, delo in migracije kot del reške identitete, ki v medsebojnem prepletanju tvorijo luko različnosti, kar je slogan projekta.

Reka, EPK 2020 med drugim predvideva izgradnjo infrastrukture in novo umetniško četrt Benčić z že preseljenim muzejem moderne in sodobne umetnosti ter mestno knjižnico, otroško

Vinko Sluga, Andrej Baša in Ivan Harej - Harry, foto: Marjana Mirković

hišo in mestnim muzejem, med drugim pa se obnavlja tudi ladja Galeb.

Uradni program Reka, EPK 2020 se je začel s posebnim programom, katerega osrednji umetniški del je bila uprizoritev spektakla Opera industriale v reškem pristanišču z množico izvajalcev. Na tridesetih lokacijah v mestu se je tega dne zvrstilo kar sedemdeset najrazličnejših dogodkov za vse okuse – razstave, umetniški posegi, gledališke predstave, koncerti in festivali.

V okviru spremljevalnega programa Reka, EPK 2020 je v dvorani Opere, spomeniško zavarovanem secesijskem poslopju, bolj znanem kot Teatro Fenice (ali nekdanji kino Partizan), potekal tudi večer rock glasbe, imenovan Old Stars Rock Festival. Dolga vrsta obiskovalcev se je zbrala še pred začetkom in hitro napolnila dvorano, tudi z dobrim razpoloženjem. Nastopilo je sedemnajst skupin iz Zagreba, Osijeka, Šibenika, Pulja in Reke, večinoma povezanih z organizatorjem, društvom LP Rock. To že dobrih pet let združuje nekdanje reške rock glasbenike in v tem okviru je nastala tudi skupina '60 River Band. V njej delujejo tudi trije rojaki, ki v mladih letih kot člani znanih in priljubljenih reških skupin rock glasbe takrat niso igrali skupaj. To so vsestransko usmerjeni glasbenik in med drugim direktor znanega festivala Melodije Istre in Kvarnerja Andrej Baša, Vinko Sluga, ki je kitaro znova prijel v roke po upokojitvi, in Ivan Harej – Harry, še vedno tudi aktiven član KPD Bazovica in ustanovitelj glasbene skupine Mimo ritma, na večeru Old Stars Rock Festival pa tudi v vlogi inšpicienta. Z nastopi sodelujočih in odličnim obiskom so bili zadovoljni vsi, še posebej, ker je bilo v dvorani tudi veliko mladih. | Marjana Mirković

Reka, EPK 2020

V organizaciji in produkciji projekta Reka, EPK 2020 je naštetih več kot sto imen, med njimi so iz Slovenije Maska, Muzej za arhitekturo in oblikovanje ter Hiša otrok in umetnosti iz Ljubljane, medtem ko so med sto in več partnerji navedeni Loški muzej, City Tool Box, Lutkovno gledališče iz Maribora, Aksioma – Zavod za sodobne umetnosti, Fakulteta za računalništvo in informatiko ter Univerza v Ljubljani.

Med partnerji je navedeno tudi ime KPD Bazovica, in sicer zaradi sodelovanja na festivalu Porto Etno septembra, v programski usmeritvi Kuhinja različnosti, ki je namenjena migracijam in manjšinam, nenavadnim povezavam glasbe, kulinarike, umetnosti in aktivizma. Ob tej priložnosti bo potekal tudi Dan odprtih vrat, ko bodo društva javnosti predstavila svoje delovanje.

Zaradi kriznih razmer in koronavirusa pa so dogodki v okviru programa Reka, EPK 2020 do nadaljnjega odpovedani.

2. februar, Kulturni dom, Zagorje pri Pivki

Srečno, mladoporočenca!

Dramska skupina KPD Bazovica je s komedijo *Srečno, mladoporočenca!* po uspešni premierni predstavitvi v našem Slovenskem domu na Reki gostovala v Sloveniji. Z veseljem smo se namreč odzvali vabilu KPD Miroslav Vilhar iz Zagorja pri Pivki in se odločili za obisk. Stike je navezal vodja PS našega društva in hkrati eden izmed igralcev v predstavi Darko Mohar prek Planinskega društva Postojna in predsednice Neve Česnik, tudi članice društva iz Zagorja.

Naša skupina, ki jo sestavljajo osem igralcev, mojster za tehniko, šepetalka in odličen režiser Serdo Dlačič, se je zbrala pred domom, zložila kulise, tehniko in kostume v avtobus in se odpeljala v slikovito vas Zagorje. Pot z Reke v Ljubljano si vozniki pogosto krajšajo z bližnjico prek Knežaka, ne da bi se ustavili ali si ogledali vasico Zagorje. Mi smo tja prispeli v urici in pol, prijazni domačini pa so nas toplo sprejeli in nam v kulturnem domu pomagali pripraviti sceno in tehniko. Pripravili smo dvorano in oder, naredili skrajšano generalko in se pripravili za nastop. Zelo smo se potrudili in dali vse od sebe, da bi z uprizoritvijo komedije izpolnili tako svoja kot pričakovanja gostiteljev, še posebej, ker je bila dvorana popolnoma polna. Obiskovalci so nas nagradili z dolgim aplavzom in videti je bilo, da so zadovoljni, enako tudi mi. V imenu KPD Miroslav Vilhar nam je na odru čestital predsednik

Tomaž Česnik. Poleg vaščanov je bilo med obiskovalci lepo videti in doživeti čestitke tudi od dolgoletnih prijateljev KPD Bazovica, ki so prišli na predstavo iz Ljubljane in Kopra.

Čestitke po nastopu, arhiv KPD Bazovica.

Nastopu je sledilo prijetno druženje s pravo domačo pogostitvijo in tako se je kulturni večer nadaljeval. Med drugimi so bili navzoči podžupanja Občine Pivka Jana Gržinčič, predsednik in podpredsednica gostiteljskega društva Tomaž Česnik in Suzana Česnik, njihov član Miloš pa nam je zaigral na ustno harmoniko. Peli smo ljudske in druge pesmi, se veliko smejali in šalili ter prisluhnili tudi recitaciji Prešernove pesmi Ribič v odlični izvedbi Suzane Česnik, kar je bilo prijetno presenečenje. Naj spomnim, da je na Reki v našem društvu leta 2017 gostovalo KPD Miroslav Vilhar s predstavitvijo lepega kulturnega večera in še posebej pesnice Lee Fatur v režiji Alenke Brožič.

Preživeli smo še en prijeten in izpolnjen večer ter se domov vrnili zadovoljni z uprizoritvijo in ohrabreni s prvim nastopom v Sloveniji. | Slavica Vuković Bačić

4. februar, Slovenski dom KPD Bazovica

Ni je šole brez karjole, predstavitev knjige

Vklubski sobi je potekal še en zanimiv, zabaven in humorja poln večer, tokrat z Andrejem Jelačinom – znanim primorskim igralcem, režiserjem, dramatikom, humoristom in publicistom in še kaj se skriva pod umetniškim imenom Toni Karjola. Predstavil nam je svojo novo knjigo z naslovom *Ni je šole brez karjole*, z glasbenim nastopom na violini pa je program obogatila Eva Lončarič.

Navzoče obiskovalce in goste je v imenu KPD Bazovica pozdravil Vitomir Vitaz in spomnil, da je Andrej Jelačin dramski skupini društva v osemdesetih letih podaril avtorske pravice za izvedbo komedije *Piknik s tvojo ženo*. Predstava z legendarnim Alojzom Usenikom kot reži-

Andrej Jelačin, arhiv KPD Bazovica.

serjem in glavnim igralcem je bila izjemno uspešna, Gostovala je na hrvaških odrih ter po Sloveniji, Italiji in BiH. Odigranih je bilo sto trideset uprizoritev in v treh desetletjih so se v vlogi žene zamenjale kar štiri igralke (Vilma Bilić, Dalija Rot, Marija Birk in Loredana Jurković). Dramska skupina je zanjo prejela tudi več nagrad in priznanj.

Pogovor z gostom je vodila novinarka Primorskih novic Lea Kalc Furlanič. Nasmeljali smo se hudomušni predstavitvi Andreja Jelačina, njegove nove knjige in dogodivščinam iz pestrega življenja tega vsestransko dejavnega ustvarjalca, humorista, igralca in režiserja.

Knjiga Ni je šole brez karjole je članom dostopna tudi v knjižnici KPD Bazovica. ■ Sandra Grudenić

8. februar, Slovenski dom KPD Bazovica

Slovenski kulturni praznik

Za uvod nastop najmlajših

Kerglci izpd Ahca, foto: Marjana Mirković

presenečenje. Predlog za njihovo vključitev v proslavo kulturnega praznika je ob koncu lanskega leta dala predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Barbara Riman, ki si tudi s takšnimi pobudami med drugim prizadeva za uvedbo celodnevne programa v slovenščini v kakšnem izmed vrtcev na Reki.

Nadaljevanje programa je potekalo v znamenju Prešernove poezije, MePZ KPD Bazovica pod vodstvom Zorana Badjuka je zapel Pod oknom, Soldaško in Strunam. Tako kot že leta doslej, so ob tej priložnosti del programa zapolnili kulturniki z Bistriškega, najprej ljudski godci Kerglci izpod Ahca iz tamkajšnjega kulturnega društva, že stari in vedno dobrodošli znanci odra v KPD Bazovica ter ženski pevski zbor (ŽePZ) Tuščak z Bača iz istoimenskega kulturnega društva. Kerglci so s svojim nastopom in zanimivo izvedbo znova razveselili obiskovalce, enako tudi ŽePZ, ki ga vodi Morena Hostinger ter združuje dekleta in žene iz krajevnih skupnosti Šembije in Knežak. Vrsti svojih nastopov v minulih dvanajstih letih so dodale prvega in tudi uspešnega na Reki in upajmo, da jih bo društvo gostilo še kdaj v prihodnje. Na odru so se z interpretacijo Prešernove poezije, pesmimi Kam?, Soldaška in Zabavljivi soneti, predstavile tudi udeleženske nadaljevalne skupine dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture, ki ga v društvu vodi Vida Srdoč, Ksenija Mrkela, Anita Hromin in Klara Frančič, za vesel zaključek prazničnega programa pa so znova poskrbeli Kerglci in s pesmijo Moja mati kuha kafe k petju pritegnili tudi številne obiskovalce. Večer v društvu se je nadaljeval s prijetnim druženjem, tkanjem novih prijateljskih vezi in dogovorov za prihodnje. ■ Marjana Mirković

V KPD Bazovica je letošnja slovesnost ob kulturnem prazniku potekala na dan praznika. Dvorana je bila tudi tokrat premajhna za vse, ki so si želeli ogledati program, zato so mu lahko nekateri zgolj prisluhnili na hodniku. Večer je povezovala tajnica KPD Bazovica Sandra Grudenić in v uvodu spregovorila o pesniškem velikanu Francetu Prešernu, njegovi življenjski poti in ustvarjalnosti ter krajšo predstavitev ilustrirala tudi z več verz. Ob napovedi programa je zatem na oder najprej povabila najmlajše, skupino Čebelice iz reškega vrtca Maestral. Malčki so ob pripravi in klavirski spremljavi dr. Marije Riman zapeli pesmi Mali glasbeniki, Na planincih in Mi se imamo radi ter bili s svojim prisrčnim nastopom pravo in prijetno

11. februar, Slovenski dom KPD Bazovica

Nevarnosti v gorah je treba poznati

Znani slovenski gorski reševalec, alpinist in gornik Jani Bele je v organizaciji PS KPD Bazovica predstavil svojo knjigo *Nevarno proti vrhovom*, ki naj bi izpolnila vrzel v slovenski literaturi o nevarnosti v gorah. Zadnje vzgojno knjigo te vrste je napisal Pavle Šegula pred štiridesetimi leti. Praznino na tem področju so poskušali v Sloveniji zapolniti s prevodi tujih avtorjev, ki pa seveda niso govorili o nevarnostih v slovenskih gorah.

Knjiga ni napisana teoretično, je pravzaprav skupek pripovedi o nesrečah, o katerih so avtorju spregovorili udeleženci: ponesrečenci, reševalci, priče. Nekatere nesreče so se končale srečno, druge tragično. Analiza vzrokov pomaga bralcu, da se dobro seznanijo s samo nevarnostjo

in da se uči iz izkušenj drugih. Čeprav, kot je napisal avtor, "Popolne varnosti v življenju ni". Vodja PS KPD Bazovica lahko potrdi, da je veliko opisanih nevarnosti doživel v svoji planinski karieri, ali na lastni koži ali kot priča ali kot planinski vodnik. Zato je pričujočo knjigo prebral kot napet roman.

Darko Mohar

Jani Bele predstavil poučno knjigo, foto: Milan Grlica

15. februar, Slovenski dom KPD Bazovica

Srečno, mladoporočenca!

Dramska skupina KPD Bazovica je po premieri 16. novembra lani novo komedijo *Srečno, mladoporočenca!* uspešno predstavila tudi z drugo uprizoritvijo na odru svojega društva. To je bila predstava za vse, ki so spraševali in si želeli ogledati predstavo, ki jim je iz kakršnegakoli razloga ni uspelo obiskati na premieri, in za vse, ki so si jo želeli pogledati znova, ter za družinske člane ali prijatelje.

Po odličnem februarjem gostovanju v Sloveniji, v vasi Zagorje pri Pivki, je tokrat sledila sproščena in z lahkoto izvedena uprizoritev duhovite in zelo zanimive komedije na besedilo štirih enodejank Antona Pavloviča Čehova, in sicer pod vodstvom umetniškega vodje skupine in režiserja Serda Dlačiča. Nastopili so Milan Grlica v vlogi veleposestnika Štefana Tratnika, Nataša Grlica kot njegova hčerka Cveta Tratnikova, Ivo Marušić kot snubec Zdravko Jamravec, Vitomir Vitaz v vlogi poročnika Gregorja Štruklja, Slavica Vuković Bačić kot vdova Helenca Korenčkova in Milena Licul kot njena služkinja Genevefa. "Mojstrica ceremonije" je bila izvrstna Kristina Riman kot Nastasja, "mojster ceremonije" pa Darko Mohar kot harmonikar. Za tehniko je tudi tokrat poskrbel Andrej Mohar, šepetalka pa je bila Alenka Žic.

Že med predstavo nas je občinstvo večkrat nagradilo s ploskanjem, še posebej ob koncu, in vsi smo bili zelo zadovoljni, da

je nastop potekal tako dobro. Veseli smo bili tudi številnih čestitk in pohval po predstavi, saj je za vsakega izmed nas, igralca ali pevca, to lepa spodbuda in ohrabritev za nastope v prihodnje. Še tako droben znak pozornosti, dobronamerne kritike ali pohvale nas veseli, še posebej vse, ki smo popolni novinci v predstavi. Pa srečno! Slavica Vuković Bačić

Igralci z režiserjem (tretji z desne) in prizor iz predstave, foto: Istog Žorž

IZLETI PLANINSKE SKUPINE KPD BAZOVICA

1. januar 2020, Prelepa tradicija z novoletno Učko

Penina na vrhu Učke, arhiv Darka Moharja

Prvojanuarski vzpon na Vojak, najvišji vrh Učke, že vrsto let poteka v sodelovanju s PD Lisina, PD Knezgrad in PD Opatija. Tudi letos je bilo srečanje na Vojaku, najvišjem vrhu Učke, name-

njeno željam za dober začetek leta in čiščenju organizma od obilice hrane med trajanjem božičnih in novoletnih praznikov.

Letošnji pohod je popestrilo lepo in toplo vreme, tako da se je na Vojaku zbralo čez tristo planincev, izletnikov in turistov. Razgled se je raztezal od Kamniških in Julijskih Alp s Triglavom daleč na severu do dalmatinskih otokov na jugu.

Na pohodu je sodelovalo tudi dvajset članov PS JPD Bazovica, zadovoljnih z vzdušjem in lepim vremenom. Tudi prenekater penina je svojo pot tudi tokrat končala na Vojaku. Leto se je tako uspešno začelo, zdaj pa novim zmagam naproti.

Darko Mohar

5. januar, Istrska presenečenja na izletih v neznanu

Pred trdnjavo Punta Christo, foto: Darko Mohar

Skoraj vsa leta od ustanovitve PS leta 2002 je prvi izlet v letu namenjen obisku Istre, njenih prelepih in manj znanih koticov. Organizacijska ekipa (Mira, Silvina, Diana, Ago in Mario) vedno pripravi nekaj novega. Tudi letošnji izlet ni bil

izjema. Tokrat so se odločili za avstro-ogrske Pulj oziroma Štinjan. Na severozahodnem vstopu v puljski zaliv stojijo tri opuščene avstro-ogrske trdnjave, skrite v gosti makiji: Monto Grosso, Valmaggiore in Punta Christo. V zimi samevajo, v poletju pa Punta Christo živi sodobno življenje tehno glasbe in partijev. Vodnik, ki je našo PS popeljal skozi zadnjo trdnjavo, Mirek Čeh, je na kratko dejal: "Sodoma in Gomora!" Sončni dan z burjo, kontrast morske modrine in temnozelenih gozdov, tišina, vse skupaj je bila neskončna lepota. Za dodatek slani in sladki prigrizek v režiji Mire in Silvine v trdnjavi Monte Christo ter pozno kosilo s plesom ob harmoniki na kmečkem turizmu v Bričancih.

Hvala organizatorjem za enkratno doživetje. Darko Mohar

Kontrast modrega in zelenega, foto: Darko Mohar

12. januar, Steza valov, s PD Platak ob morju po planinsko

Turistične skupnosti občine Vinodol ter mest Crikvenica in Novi Vinodolski so za svoje obiskovalce uredile sedem prelepih planinskih in sprehajalnih poti, dolgih po več deset kilometrov, ki potekajo ob morski obali ali pa v gorskem zaledju riviere. Za skupni izlet PD Platak z Reke in naše PS sta organizatorja iz reškega društva, vodnika Jadranka Bistričić in Milivoj Filipović, izbrala Stezo valov, ki poteka od Jadranova do Povil v dolžini 25 kilometrov. Izbran je planinsko najlepši odsek poti med Selcami in Novim Vinodolskim, ki poteka po robu strme in visoke morske obale ter upravičuje ime. Steza valovi ob obali, globoko pod stezo je slišati valove, ki neumorno kotalijo drobne kamenčke prelepih plaž ali pa se razbijajo ob skale. Ob poti je nekaj prelepih zalivov, pa tudi svetilnik na rtu Tokal in partizanski spomenik v gozdu ob obali. Obisk steze je vreden vsake prelite kapljice potu. Sodelovanje s PD Platak in našo PS se bo nadaljevalo jeseni, ko bo slednja pripravila obisk planinskih poti v okolici Kočevja.

Darko Mohar

19. januar, Kras vedno navduši, tokrat Pliskovica in Gorjansko

Zaradi slabega vremena je bil izlet na Kras preložen iz sobote na nedeljo. Takrat je sonce udeležence bogato nagradilo. Člani PS KPD Bazovica s prijatelji iz Gorenjske in pet članov Obalnega PD iz Kopra so imeli prelep izlet. Obiskali so vas Pliskovica, ki je dobila ime po plaskah – pastiricah, ptičih, ki so tod živeli v velikem številu. Obiskali so zanimiv hostel, kjer sta jih pričakala Nadja Božič in Vojko Tavčar z nekaj kraškimi dobrotami, potem so prek Kosovelja prehodili zanimivo učno Pliskino pot, ki veliko pove o nekdanjem načinu življenja Krašovcev in kraški naravi, in izvedli marsikaj o pesniku Srečku Kosovelu, ki je dve leti služboval v Pliskovici. Pot so nadaljevali na Gorjansko, kjer so imeli priložnost obiskati rojstno hišo in spoznati veliko o slovenskem jezikoslovcu, filologu in etnologu Karlu Štreljlu. Na spominsko po-

kopališče iz prve svetovne vojne, nedaleč je namreč potekala soška fronta, jih je popeljal Danijel Božič, ki je znal marsikaj povedati o tistih težkih časih. Dan je hitro mineval in treba se je bilo vrniti domov. Seveda z obljubo o ponovnem potepanju po Krasu ob prvi priložnosti. | Darko Mohar

Na spominskem pokopališču v Gorjanskem, foto: Darko Mohar

25. januar, Tečaj na Sviščakih v pravem zimskem vzdušju

V organizaciji Gorske reševalne službe (GRS) Ljubljana in Reševalne skupine Ilirska Bistrica je PS KPD Bazovica izvedla tradicionalni tečaj hoje v zimskih razmerah, sodelovalo pa je tudi nekaj članov PD Opatija in predsednica ilirskobistriškega PD Snežnik Darinka Dekleva. Žal je Darinka pred nekaj dnevi odstopila z dolžnosti. Naša PS se ji najlepše zahvaljuje za vse, kar je naredila za PD Snežnik in našo skupino, in tega ni malo, seveda pa tudi za veliko prijetnih trenutkov v njeni družbi.

Vajo so izvedli reševalci Vlado, Tomaž in Marko. Čeprav snežne razmere niso bile spodbudne, so le izvedli vzpon na vrh skoraj 1800 metrov visokega Snežnika. Sam vrh je bil okovan v led, tako da je

tečaj na koncu le imel svoj praktični smisel.

Po končanem vzponu je v obnovljenem domu na Sviščakih sledila še analiza tečaja. | Darko Mohar

Hoja v zimskih razmerah, arhiv planinske skupine.

8. februar, Maškaradna Učka

Peti letni čas na Kvarnerju prinaša obilico dogajanj pod maskami. Eden izmed tradicionalnih dogodkov v organizaciji PS KPD Bazovica je Maškaradna Učka, pohod maskiranih planincev po planinskih poteh Učke. Žal se je letos na pohod odzvalo zelo malo članov naše PS in PD Opatija. No, tisti, ki so prišli, so lahko uživali v lepem vremenu letošnje mile zime, se podružili v domu na Poklonu, zaplesali in pojedli mineštro. Upamo, da se bo tradicija nadaljevala tudi v naslednjih letih, saj sta smeh in radost zelo pomembna v človekovem življenju. | Darko Mohar

Maškaradna Učka, foto: Branka Radišić

22. februar, Sodelovanje s PD Opatija prineslo vzpon na Nanos

Na Nanosu, foto:
Darko Mohar

Letošnji drugi izlet, organiziran v sodelovanju z enim izmed Društev na Kvarnerju, je bil nadaljevanje dobrega sodelovanja s PD Opatija, ki je prevzelo organizacijo vzpona na Nanos. Čeprav je planinsko najzanimivejši vrh Pleša, ki je visok le 1262 m, je bil vzpon prava poslastica, zato ker neposredna pot pelje skozi skale, ki jih ni mogoče premagati brez uporabe rok.

Trud je poplačan s prelepimi razgledi na Vipavsko dolino, proti postojnskimi hribom in vse do Kamniških in Julijskih Alp. Osemnajst članov PD Opatija in PS Bazovica je uspešno in dokaj hitro premagalo pot do vrha. Po osvojenem vrhu jih je čakala okrepitev v Vojkovi koči, imenovani po narodnem heroju Janku Premrlu Vojku. Izlet je popestrilo srečanje s člani iz prijateljskega PD Postojna in dobrima prijateljema iz Gorenjske, Bredo in Vilkom Paplerjem. Žal za klepet s postojnskimi planinci ni bilo časa, saj so bili vsi zasedeni s postrežbo gostov, ker v koči trenutno nimajo oskrbnika. Vseeno takšna srečanja prinesejo poln koš pozitivne energije. Sledila sta še spust po lažji poti mimo cerkvice svetega Hieronima in veliko uživanja v lepih razgledih. Lažja pot je seveda omogočala tudi načrtovanje prihodnjih skupnih izletov.

Darko Mohar

Tri države

Zelo pomembne so mi tri države.
Priznane so v svetu, za mene prave.
Včasih je bila država ena, katere več ni,
sedaj so meni zelo pomembne države tri.

Prva je Slovenija, tam sem se rodila,
z otroki se igrala in v šolo hodila.
Tokrat so drugačni časi bili,
tega se radi spominjamo vsi.

Boka Kotorska, ki pripada Črni gori,
je država, o kateri se pri nas lepo govori.
Tam se je moj pokojni mož rodil,
ki je moj najboljši prijatelj bil.

Najpomembnejša mi je država, v kateri živim.
To je Hrvaška, srečo in mir ji želim.
Srečna sem, zadovoljna in lepo živim,
vse tri države pa resnično ljubim.

Marija Šenk, Reka, 20. januarja 2020

Svet za narodne manjšine

Glasililo Manjšinski forum, objavljeno na spletni strani Sveta za narodne manjšine RH, v decembrski številki za leto 2019 med drugim prinaša obširen pogovor s predsednikom tega krovnega telesa manjšinske politike na Hrvaškem, Aleksandrom Tolnauerjem. Spregovoril je o aktualnem položaju manjšin na Hrvaškem, in sicer o dobro zasnovani zakonodaji, ki pa v praksi v velikem delu ostaja zgolj na papirju. Posebej se je ozrl na poročilo Svetovalnega odbora Sveta Evrope (SE) o Okvirni konvenciji za varstvo narodnih manjšin. Ta je poleg ocene o vrsti pozitivnih korakov izrekel tudi več kritičnih pripomb in opozoril na protimanjšinsko usmerjenost v javnem govoru in medijih ter na nujno krepitev vloge izobraževanja in javnih medijev pri ustvarjanju strpnosti in za napredek pri spoštovanju raznolikosti v hrvaški družbi. Kot je še dejal, je skrajni čas, da se najvišji predstavniki v RH jasno in kritično izrečejo glede pojavov, kot so diskriminacija narodnih manjšin, predvsem srbske in romske, naraščanje sovražnega govora in zanikanje ustaških zločinov, ter tako pokažejo demokratično in evropsko opredeljenost hrvaške družbe, kajti ustvarja se privid, da se "mi kot družba skuša-

SI-T

Svet za narodne manjšine RH že dolgo opozarja na protimanjšinsko razpoloženje, foto: www.nacionalne-manjine.info

mo postaviti na stran, ki je v celoti poraženec, ne le političnem, temveč tudi v civilizacijskem smislu".

Na nestrpno ozračje na Hrvaškem v Manjšinskem forumu opozarja tudi varuhinja človekovih pravic Lora Vidović. V intervjuju z naslovom Potrebujemo izobraževanje o človekovih pravicah in državljanski vzgoji med drugim meni, da bi za to področje potrebovali sistematičen program, v okviru katerega bi izobraževanje in vzgoja otrok potekala v duhu strpnosti, dialoga in razumevanju drugih in drugačnih. Po njenih besedah trenutno praksa precej zaostaja za zakonodajo, kar je povezano z Evropsko unijo (EU) v tem smislu, da se je po vstopu RH v EU prenehalo sistematično spremljanje uporabe sprejetih pravic: "Od tedaj smo na žalost priča vse izrazitejšemu negativnemu diskurzu, kar zadeva pripadnike narodnih, pa tudi drugih manjšin, kar vse je opozorilo, da čaka RH na tem področju še veliko dela." Več na: www.savjet.nacionalne-manjine.info. | Marjana Mirković

7. december, Pr' lipe, Plešce

Večer heligonk

Etnološka zbirka rodbine Čop *Palčava šiša* iz goranske vasice Plešce, ki jo zelo uspešno vodi neutrudni Marko Smole, je kulturne prireditve lani zaključila s koncertom tradicionalne glasbe Gorskega kotarja z naslovom Večer heligonk, v slovenskem prostoru bolj znanih kot frajtonaric. Dogodek je potekal v sodelovanju z Davorjem Grguričem in društvom Glasbena srečanja Gorskega kotarja iz Delnic. Že dolgo je bila želja tega društva izvesti koncert prav na območju mesta Čabar, saj je frajtonarica tu tradicionalno izrazito priljubljen instrument. Niso pa redki niti novi, mladi harmonikarji, kar sta z debitantskim nastopom dokazala Dylan Gašparac in Mark Poje. Odlično obiskan koncert, na katerem je nastopilo kar osem harmonikarjev z obeh strani državne meje, je bil izveden s podporo Županijske kulturne mreže PGŽ.

! Povzeto po zapisu Marka Smoleta

Frajtonarice priljubljene tudi med mladimi, arhiv Marka Smoleta.

Poskrbimo eden za drugega in si kdaj pa kdaj zapojmo z balkona na balkon!

Danes je 18. marec 2020. Vsi se pripravljamo na poslabšanje scenarija s koronavirusom v prihodnjih dneh, a sredi te epidemije sem se tudi do solz nasmejala. Nekdo je na Facebooku zapisal: "Mi u manjim selima smo sasvim sigurni i u karanteni već godinama. Toliko se poznamo, da se ne rukujemo, čak većina nas i ne razgovara jedni sa drugim, zbog međe! Kafanu nemamo, trgovina radi do 12 h, poštar dođe tu i tamo. A

zalihe kobasica, šunki, slanine itd. da ne pričam i naravno dezinficijensa koliko ti duša želi (rakije, vina...)." Hahaha, pa saj Ilirska Bistrica ni ravno najmanjši kraj! No, skoraj, kot da je. In želeli smo si, da bi še naprej ostali v karanteni, pa je bil danes vendarle potrjen tudi prvi bistriški koronavirus. Globalizacija je vstopila tudi v Bistrico,

v kateri se tako zelo med sabo poznamo, da se ne rokujemo, večina se med sabo niti ne pogovarja več – "zbog međe in svašta toga". Toda gostilne pa imamo in trgovine tudi, da o zalogah "kobasica in slivovca" niti ne govorim. "Nismo mi u Bistrici selo, ali je selo u nama, pa nam dalje od kafana, kobasica, Lidlov in Spinov niti ne seže." A pojdimo mi lepo v širni svet!

Globalizacija v vsako vas in z njo kronski virus, ki ne glede na to, kako tragične posledice svojega gostovanja v človeškem telesu povzroča, že poganja nov krog svetovnih političnih kupčij. Kitajska, ki je virus zatrla na način, ki ga evropske zahodne družbe, tudi če bi hotele, ne bi zmogle, se zdaj kot rešiteljica ponuja Italiji za reševanje njene tragedije, pri kateri jo mati Evropa pušča samo, trpečo. Kar seveda ne bo zastoj. Enako je ali bo v Srbiji, kjer je Vučić (danes) že napovedal, da Srbiji "braća Evropljani neće da pomogne, e pa će zato pomagati braća Kinezi". Ti pa kosila ne dajo zastoj!

Ko sem prvič slišala za ta Covid-19 in gledala skrivaj posnete prizore kitajskega Wuhan na spletni strani tujega časnika, tista v rjuhe zavita trupla, odložena na pločnikih

ob vhodih v stanovanjske bloke, nasilno odstranjevanje ljudi iz bolnišnic, kjer so trupla, nekakšni beli svežnji, ležala na tleh ob nogah bolnikov v čakalnicah, čakajočih ... Na kaj? In ko so začeli mrtve šteti v desetinah v Italiji ... Takrat sem si mislila: "Začelo se je. Nikdar več ne bo tako, kot je bilo!"

Zadnja kuga, španska gripa, je čez našo celino planila na začetku dvajsetega stoletja, vzela petdeset ali celo več milijonov ljudi na oni svet, pa smo jo v šolah le tu in tam slišali omenjati v kontekstu umiranja v jarkih prve svetovne vojne zaradi plinskih granat in tudi "španjole". Ljudi, ki so oboje doživeli, ni več. Pozabili smo na "španjolo" in na vse kuge ter na to, kaj kuga sploh je. Nismo verjeli, da se še lahko ponovijo zaplombirana vrata hiš, izumrle ulice, trupla, utišana mesta. Zakaj se kuge in vojne kljub vsemu hudemu, ki jih ljudem povzročijo, vedno znova vračajo? Ker je eno človeško življenje prekratko za spomin in zato brez lastne boleče izkušnje rine v gorje? Oziroma ker ne naredi nič, da se gorje ne bi zgodilo?

Se tudi vi sprašujete, kaj nam hoče današnja kuga povedati, kaj nas naučiti? Streslo nas je, moralo bi nas tudi strezniti. Bo tudi tiste, ki jim je mar le za lastni profit in ki tudi sicer o čem drugem bolj malo razmišljajo? Moralo bi stresti vse, saj je ta kuga v nekem smislu pravična do vseh enako. Ne pozna razlik med nacionalnostmi, ne loči med proletarcem, prekarcem, nacionalnim populistom, modernim egoistom. Kosí po razvitih in nerazvitih. Propadal bo nerazvit javni zdravstveni sistem na jugu Balkana, propada tudi vrhunsko razvit zasebni zdravstveni sistem v Švici.

"Koronavirus nas sili, da izberemo med globalnim komunizmom ali zakonom džungle," je rekel filozof Slavoj Žižek. "To epidemijo lahko ukrotimo le s kolektivnim, koordiniranim in celovitim pristopom, ki vključuje celotno mašinerijo vseh vlad," je rekel Tedros Adhanom, prvi mož Svetovne zdravstvene organizacije (WHO), Slavoj Žižek pa je dodal: "... in ki bi zajela še mobilizacijo celotne civilne družbe ter učinkovito mednarodno koordinacijo in sodelovanje ... Če si države znajo pomagati in se dobro koordinirati, ko kateri zmanjkuje pušk, si lahko pomagajo tudi, ko kateri zmanjkuje respiratornih naprav. Takšen komunizem potrebujemo danes. Koronavirus ne kaže le na meje tržne ekonomije, kaže tudi na veliko usodnejše meje nacionalnega populizma, ki prisega na popolno državno suverenost. Nič ne bo rešilo Amerike, pa čeprav je "America first!", če je ne bosta reševala globalna koordinacija in sodelovanja."

Zanimiv bo ta svet, ko se bodo države po dolgi nočni mori spet vklopile in začele delovati. Dajmo s trezno glavo počakati na tisti dan, se do takrat kljub fizični osami imeti radi in si kdaj pa kdaj zapeti z balkona na balkon.

■ Dragica Jaksetič, dragicajaksetic@gmail.com

Dragica Jaksetič

Bojan Grlica: Druženje v KPD Bazovica pomembno in pozitivno

Tudi Bojan Grlica je iz generacije, ki je odraščala v okolju Slovenskega doma na Reki, in iz družine, ki že desetletja tvorno soustvarja dejavnost KPD Bazovica. Kot pravi, društvo doživlja kot organizacijo živahnega družabnega življenja in kakovostnega preživljanja prostega časa, ki v okviru številnih skupin ponuja veliko, predvsem pa se uspešno trudi ohraniti slovenski jezik in ga prenašati na nove rodove. Sam je bil še v otroških letih vključen v več skupin, v spominu so mu izletni in tudi prvi nastop skupaj z bratom Milanom in pokojnim Jankom Rizmanom, in sicer z recitalom na slovesnosti pri spomeniku bazoviškemu junakom na gmajni v Bazovici v Italiji: "Šepetalka in vodja je bila Zora Ausec, takratna predsednica društva. Bila je stroga in disciplinirana, prava učiteljica, do nje smo občutili strahospoštovanje. Bila je ključna oseba, ki je celotno društvo postavila na trdne noge in bila kot *kuharica* vseh dogajanj vpeta v vse. Ni bila ena izmed tistih, ki gledajo s strani, temveč je dejavno sodelovala pri vsem. Zahtevala je veliko, a veliko je tudi dala pri povezovanju rojakov na Reki in ohranjanju jezika."

Bojan Grlica je v najstniških letih pet let igral tudi v glasbeni skupini, vadili so v prostorih KPD Bazovica in v zameno igrali na vseh prireditvah v društvu ter hodili celo na gostovanja. "V društvu so bili pogosto tudi plesi, bilo je veliko mladih, ki so imeli podobne interese, rojevale so se ljubezni in nastajale družine, verjetno je tako še danes. Ljudi so povezovala podobna prizadevanja in zato je vloga vseh društev, ki ohranjajo jezik in kulturo, pozitivna in tako pomembna. Takšno druženje ima v življenju na določen način tudi pozitiven vpliv na družino, tudi otroke, imajo širši pogled in postanejo boljši ljudje. Name je nedvomno tako vplivalo. Plesal sem v folklorni skupini, ki je štela več deset mladih in včasih celo nismo mogli vsi na oder! Več let sem bil tudi v dramski skupini in veliko sodeloval s pokojnim gledališčnikom Alojzom Usenikom, prva leta pa sem bil tudi pri planincih."

Poudarja, da mora vsakdo zase presoditi, s čim se več ali manj ukvarjati v življenju,

in to velja tudi za vaje in nastope: "Če poleg zasebnega življenja in obveznosti ni več časa, ki ga zahteva sodelovanje v določeni skupini, da bi to potekalo, kot bi moralo, se je pač bolje umakniti. To se je namreč zgodilo meni, življenje mi je prineslo drugačne razmere in družinske razloge in za društvo tako zdaj ni dovolj časa."

Kaj pa bi ga morda znova lahko pripeljalo h kakšni izmed skupin v društvu? "Premalo sem zdaj navzoč, težko bi rekel, me pa zelo veseli glasbena skupina, da sodelujoči v njej lahko zapojejo in zaigrajo. To je drugače kot v zboru, čeprav so tudi nekateri njegovi člani v tej skupini. Vsekakor to skupino pozdravljam in je dobrodošla novost v delovanju društva, enako tudi fotografska skupina. Sam sem zdaj v prostočasni dejavnosti, ki je bolj duhovne narave, usmerjen sem tudi v različne dejavnosti, ki zadevajo ohranitev narave in opravljanje kmečkega dela, kot so obdelovanje zemlje, spoznavanje sadik, permakulture in sadjarstva, to je izjemno pomembno in močno povezano z naravo ter me zelo zanima."

Razlog za predstavitev Bojana Grlice v rubriki Srečanja so njegove karikature. Nardarjenost za risanje je podedoval po materi Boži, karikature pa objavlja od leta 1991 in so mu prinesle članstvo v Hrvaškem društvu karikaturistov (HDK, 1997) in mednarodni organizaciji FECO (Federation of Cartoonist Organisations). Objavljal jih je v tisku, zanje prejel več priznanj in nagrad, med drugim tudi prvo nagrado na svetovni ravni v Tokiu leta 1999. Ilustriral je tudi več učbenikov in knjig, tudi otroških, posebej pa ga veseli slikanica Najdražja Reka Damirja Badurine, priljubljena "himna" Reke, ki ji je poleg ilustracij na zadovoljstvo avtorja kot prvi takrat dodal tudi notni zapis, in to svojo zamisel uresničil skupaj z Jankom Rizmanom. Za seboj ima tudi šestnajst samostojnih razstav, med drugim leta 2003 tudi v KPD Bazovica, uvrščen pa je bil tudi na razstave in v kataloge številnih mednarodnih festivalov karikature. Riše tudi za Sopotja in je s svojimi izvirnimi karikaturami obogatil vse številke

doslej, pred tem tudi vseh osemdeset števil glasila Kažipot, ki je na Reki izhajalo od aprila 2005 do konca leta 2011. V minulem desetletju in pol se je nabrala že prava zbirka teh karikatur: "Res se je nabralo veliko tega, od Kažipota do Sopotij in občasnih letakov, denimo za vrtec v slovenščini in lansko razstavo o slovenskih društvih na Hrvaškem v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani. Manjša razstava karikatur je bila leta 2006 v slovenskem parlamentu v okviru predstavitve KPD Bazovica. Razstava? No, če bi vodstvo društva menilo, da bi bilo zanimivo na ogled postaviti vse te objavljene karikature, bi bil seveda vesel in pripravljen sodelovati. S karikaturami se v zadnjih letih manj ukvarjam in v HDK sem pasivni član. Merila tam so strožja, risanje za Sopotja pa je lažje, ker si pomagam z besedilom. Če tega ni, je veliko težje ustvariti dobro karikaturino, za katero je poleg same zamisli pomembna tudi večšina risanja. Ko bomo končali dela pri hiši, v katero sem se nedavno preselil, upam, da bom kmalu imel malo več časa in se znova bolj posvetil tako karikaturi kot sodelovanju v društvu."

Marjana Mirković

Na fotografijah so prizori iz komedije Srečno, mladoporočenca!, foto: Istog Žorž